

Zeventiende Hoofdstuk.

Het verhaal van Vader.

Marietje lag als een roos te slapen. Moeder, vader en Jan zaten rustig in de achterkamer bij elkaar.

En nu moest vader vertellen. Hier volgt zijn verhaal. *) „Gij hebt dus ook van Antwerpen veel hooren schieten. Welnu ik ben in dat gebulder, in den oorlog geweest. Na mijn laatsten brief — tenminste dien je daar ontvangen hebt, want 'k heb nog kaarten gestuurd — moesten we naar Lier. Daar kwamen we in den vollen slag bij de Nethe. De vijand had zijn zware artillerie opgesteld en beschoot de eerste rij fort en aan den zuidkant van Antwerpen. En ook de loopgraven, waar wij ons bevonden. We hoorden de obussen boven ons hoofd vliegen, shrapnells, kanonballen vol kleine kogels, ontploften voor ons, achter ons, op zij, overal. 't Werd verschrikkelijk. Kameraden vielen dood of gewond neer. Wat dacht ik dikwijls aan huis! 'k Vreesde je nooit meer terug te zien.

En op een nacht kwamen de Duitschers de loopgraaf

*) Ook naar waarheid weergegeven, zonder de minste fantasie.

aanvallen. Andere troepen vochten eerst met de bajonet . . . Toen moesten wij aanrukken."

„Moest je ook in dien strijd," zei moeder, nog rillend bij de gedachte.

„Ja . . . En 't was gruwelijk . . . Maar eensklaps liep alles in de war door de geweldige botsing . . . Wat er al gebeurde, weet ik niet . . . 'k Zag Belgen, 'k zag Duitschers, we werden als meegesleurd, ik kreeg een slag op 't hoofd en viel neer in een gracht.

„Antoon toch!" gilte moeder.

„Hoe lang ik daar gelegen heb, weet ik waarlijk niet. Toen ik weer tot bewustzijn kwam was 't licht. 'k Gevoelde pijn in 't hoofd . . . 'k Richtte me op en keek voorzichtig rond. 'k Bemerkte op eenigen afstand Duitsche soldaten en begreep, dat ik van mijn regiment afgeslagen was. Als ik niet in die gracht was gerold, zou ik gevangen genomen zijn geweest. Nu had men mij niet ontdekt. Wat te doen? Te voorschijn komen? dan werd ik natuurlijk ook gegrepen, en daar had ik geen zin in. Niet ver van mij was een hoeve. Op handen en voeten, 't geweer bij den riem in mijn mond kroop ik er heen. De boer keek raar op. Een Belgisch soldaat! zei hij. Al de Belgen zijn terug over de Nethe. Ge zit hier tusschen de soldaten.

Ik vroeg om burgerkleeren en de boer gaf er mij. 'k Moest nu m'n wapens natuurlijk weggooien, want burgers met wapens zouden door de Duitschers dadelijk neergeschoten worden.

'k Vervolgde mijn weg, op goed geluk, want waarheen, dat wist ik zelf niet. 'k Ontmoette Duitschers en 'k besloot me maar onnoozel te houden. De Duitschers grepen me vast . . . „Gij zijt soldaat," zeiden ze. Ik ontkende . . . 'k Maakte ze wijs, dat ik een vluchteling was en naar Holland wilde, waar vrouw en kinderen al waren. 'k Zei dat

op bangen en droevigen toon. De Duitschers voerden ons mee en duwden me in een kelder. Hier zaten nog burgers, een boer, zijn broer, zijn vrouw en dochter. Een soldaat bewaakte ze. „Nog een gevangene," zei die. „Braaf zijn, hoort ge, of anders . . ." Hij liet me zen geweer zien.

Ik bleef in men rol. O meneer, zei ik, ik zal wel braaf zijn, ik ben een arme vluchteling, mijn vrouw en kinderkens zijn in Holland en ik wou naar hen toe. O, 't is zoo'n treurige tijd.

Ik stond te klagen en te jammeren tot de soldaat zelf de tranen in de oogen kreeg en me vriendelijk zei, dat ik niet bang moest zijn, dat me geen kwaad zou geschieden en ik maar wat moest gaan slapen op 't hooi. Maar terwijl ik daar lag aan huis te denken, brengen ze nog twee gevangenen binnen, twee Belgische soldaten in uniform, en waarlijk twee van ons regiment. Als die me herkennen en in hun verbazing wat toeriepen, kon 't voor me gevaarlijk worden. En ja hoor, een zei: „Kijk dat is Moerman." 'k Gaf hem een wenk en hij begreep me — en zweeg. Maar zeker had de schildwacht iets gehoord. Hij ging naar buiten en kwam dadelijk met een officier terug, die me liet opstaan en dan vroeg: „Zijt gij soldaat geweest?"

Ik kwam weer met men verhaal voor den dag en vertelde het schreiend. Toen vroeg de officier aan de andere soldaten of ze me kenden. Ze antwoordden gelukkig van neen. De officier haalde de schouders op en vertrok weer.

Maar erg gerust was ik toch niet. Den volgenden morgen werden de beide soldaten uit den kelder gehaald en weggevoerd, zeker naar Duitschland gestuurd. Ik mocht op stroo blijven liggen. Als die officier waarlijk gelooft dat ik soldaat ben, laat hij me als spion doodschieten. Tegen den middag moesten wij ook weg. We gingen naar een dorp dat Heijst op den Berg heet. Bij 't dorp hadden de Duitschers strooien

mannen, met een Belgische uniform aan, in de boomen gehangen. Dat was om de Belgen te bespotten. Ik had wel eens willen zeggen, dat die kleine Belgen de groote Duitschers toch dikwijls geklopt hadden, maar dan was mijn zaak klaar geweest. 'k Hield dus voorzichtig mijn mond. We moesten nu allen in een groot huis, waaruit de bewoners gevlucht waren. Eten kregen we genoeg, meer dan we opkonden. Ik werd dan tot boodschaplooper uitgekozen. Soldaten lieten me een kruiwagen voortduwen en haalden in de winkels allerlei dingen, die ik dan vervoeren moest. Ze hielden me dikwijls voor den gek. Zoo staken ze in een winkel mijn mond vol krenten, ik stikte er haast in."

„Hoe leelijk!" zei moeder.

„Ja, en ik moest ze laten doen. Dan riepen ze weer, dat ik een ezel was en een zwijnhond, maar eigenlijk kwaad deden ze me toch niet. Elken dag moest ik boodschappen doen. Maar eens kwamen er veel Belgen tot bij 't dorp. Er werd hard gevochten. Toen moesten wij naar Leuven. Die stad ziet er met de verbrande huizen ellendig uit. Te Leuven kreeg ik de vrijheid terug. Er waren daar veel gevangenen burgers: anderen zaten al in Duitschland. Wij werden ondervraagd. Ik speelde maar weer comedie. Een officier gaf me een stuk papier en zie: „Ga dan maar naar Holland." Of ik blij was! 'k Had nu een pas. De boer van wien ik gesproken heb, mocht ook weg. Die keerde met zijn vrouw en dochter naar zijn hoeve terug. 'k Liep met hen mee en heb daar nog een nacht geslapen. Den volgenden morgen weer verder. Zoo kwam ik na drie dagen aan de Hollandsche grens. Twee maal ontmoette ik Deutsche ruiters, maar, als ze mijn papier gezien hadden, lieten ze me door. Zoo kwam ik veilig in Holland aan.

Och, ik vertel je dat maar in 't kort . . . Je eigenlijk vertellen wat ik leed, als ik aan huis dacht, aan ons lief Ma-

rietje, aan Jan, die zich zoo flink gehouden heeft, aan jou, vrouw . . . dan kan ik niet. En wat er in je omgaat als daar naast je mannen vallen en in hun lijden om hun vrouw en kinderen, of vader en moeder roepen, dat kun je niet in woorden weergeven."

„En wanneer zal die oorlog klaar zijn?" vroeg moeder.

„Ja, wanneer? . . . Nog erger dan ooit woedt hij nu bij de Yzer en bij Ieperen. Toen ik dus in Holland was, om verder te vertellen, wilde ik naar Putte, daar was 't dichtst bij Antwerpen en kon ik misschien bij mijn regiment terugkeeren. Maar ik heb wel tien dagen in de handen der Duitschers geweest, en toen ik aan de grens kwam zag ik Belgische soldaten in Holland komen. Zij waren 't laatst moeten blijven, om de Duitschers aan den gang te houden en 't grootste deel van ons leger te laten vertrekken en sloot me bij hem aan. En zoo kwam ik hier. Maar wat was ik ongerust om jelui! . . . Ik las 't bombardement van Rousse-lare, de brandstichting daar, de gevechten. Dagen verkeerde ik in angst, en daar krijg ik op eens dat telegram."

„En wat nu?" vroeg moeder.

„Ja, ik moet in 't kamp blijven . . . en gij kunt in de buurt wonen, voorloopig toch. Misschien komt er gauw verandering.

Te Zeist, in 't dorp, werd er veel voor de vluchtelingen gedaan en ook vrouw Moerman en haar kinderen vonden er den volgenden dag een schuilplaats.

Als de oorlog nu maar gauw uit was! Dat wenschte ieder, maar velen geloofden het ook stellig.

Eenige dagen later verschenen lijsten met de namen der geïnterneerde soldaten. Moerman vond er ook den naam van Dewale op, den vader van Jans vriend Frans. Maar Dewale zat heelemaal in Friesland, heel ver weg.

EEN VLAAMSCH GEZIN

IN

OORLOGSTIJD

DOOR A. HANS

ALKMAAR. GEBR. KLUITMAN